CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EĞLENCE KÜLTÜRÜ*

Dr. Özge ÖZTEKİN**

Günümüzde genellikle "kültür araştırmaları" adıyla bilinen kültür sosyolojisi, farklı yaklaşım ve yöntemlerin birbirleriyle buluştuğu bir alandır. Bu buluşma, "belirli bir dönüşüm noktasında, iki açık eğilimi olan bir yakınlaşma olarak görülebilir. Birinci eğilim, genel sosyolojik düşünce içinde yer alan ve buna bağlı olarak da özellikle sosyolojik bir eğilimdir; ikincisi ise, kültür tarihi ve çözümlemesi ile ilişkilidir"[1]. Böylece herhangi bir kültürel temanın farklı alanlarda nasıl işlendiği ve öncüllerinin olup olmadığı, disiplinler arası yapılan bilimsel çalışmalarla karşılaştırmalı ve tarihî araştırmalar halinde ortaya konulmaktadır.

Bu bağlamda, Doç. Dr. Nebi ÖZDEMİR tarafından hazırlanan ***Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü*** adlı kitap da, Türk kültür bilimi çalışmalarında eğlenceler üzerine bütüncül ve bilimsel bir yaklaşım getirilerek ortaya konulmuş oldukça detaylı bir araştırmanın ürünüdür. Eserin konusu, Cumhuriyet dönemindeki Türk halk eğlenceleri olmasına rağmen; bu birikimin hem sağlam bir alt yapı üzerine kurulduğunu, hem de zaman içerisinde farklılaşan, kaybolan ya da süreklilik arz eden unsurlarının bulunduğunu göstermek amacıyla yazarın Eski Türk ve Osmanlı dönemi eğlence dünyasına da göndermeler yapması, disiplinler arası kültür bilimi çalışmaları için ideal bir ortam yaratmaktadır. Kitap, özellikle eğlence merkezli incelemeler açısından edebiyat, tarih, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, siyaset bilimi ve ekonomi gibi dallara yönelik önemli veriler sunmaktadır. Kitabın bir başka yönü ise, Cumhuriyet dönemi Türk kültürü için katkı sağlayıcı malzemeler içermesidir. Bu anlamda, toplumdaki kültür değişmelerinin rahatlıkla belirlenebileceği alanların başında gelen eğlenceler, kültürel kimliği meydana getiren unsurların da yaratılıp yaşatıldığı ortamlardır. Yazarın da Önsöz'de belirttiği gibi, "iletişim bilimi, kitle kültürü, sosyal antropoloji, sosyal psikoloji gibi alanlara ait Türkçe veya yabancı dildeki yayınlar, süreli yayınlardaki derlemeler, batılı folklorcuların yakın dönemde gerçekleştirdikleri bağlam ve işlev merkezli araştırmalar, yazılı basın ile görsel ve işitsel iletişim araçlarının yayınlarıyla ilgili olarak hazırlanan seminer çalışmaları" (s.10), bu araştırmada yoğun olarak kullanılan yazılı kaynaklardan bazılarıdır.

Eğlence konusunun kapsamına giren dans, müzik, yemek gibi unsurların ana bağlamından ayrılarak daha önce farklı çalışmalarla işlendiğini dile getiren yazar, "parçanın incelenmesinin, bütünün araştırılmasını unutturduğu ve geciktirdiği" kanısındadır. Konunun bütününü hedefleyerek Türk eğlencelerini totaliter değerlendirmelerle okuyucuya sunan ilk müstakil çalışma sayılabilecek bu kitap; İçindekiler, Önsöz ve Kısaltmalar'ın ardından gelen bir Giriş kısmı, üç ana bölüm ve Sonuç kısmı ile Kaynakça'dan meydana gelmektedir.

* Doç. Dr. Nebi ÖZDEMİR, Ankara, Akçağ Yayınları, 2005, 368 s.

** H.Ü. Edebiyat Fak. Türk Dili ve Ed. Böl.

Giriş kısmı, üç alt başlığa ayrılmaktadır. "Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi" adlı ilk alt başlıkta A. Dundes, U.Günay, P. Burke, D. Yıldırım, J. H. Brunvand, R. Bauman, Ö. Çobanoğlu, B. Toelken ve W. Bascom'un halk, halk kültürü, kültür, metin, Türk sözlü gelenek kültürünün özellikleri, sözlü-yarı sözlü folklor ürünleri, halkbiliminin temel amacı ile halkbilimindeki son dönem gelişmeleri, folklorun işlevleri, gelenek, sosyal temel, estetik, tarz/stil, gösterim, bağlam ve süreç nosyonları hakkındaki görüşlerine yer verilerek, çalışmanın hedeflerinden birinin "Türk halk eğlencelerinin, Bauman'ın 'geleneksellik, sosyal temel ve estetik' kavramlarıyla ilgili değerlendirmelerinden hareketle açıklanması" (s.20), diğerinin ise "eğlencelerin bağlamının, düzenlenme vesilelerinin, çatısının, katılımcıları ve katılımcılarının rollerinin, ardıllık veya eşzamanlılık arz eden yapısal unsurlarının belirlenmeye çalışılması" (s.21) olduğu dile getirilmektedir. 1923-2001 arasındaki Cumhuriyet dönemi Türk halk eğlencelerinin tahlil edildiği bu çalışmada, Eski Türk kültürü ve Osmanlı kültürü gibi önceki dönemlere ait verilerden yararlanılmasının nedeni ise, "Türk eğlence kültürü içinde yer alan geleneksel unsurlardaki değişme ve yok olmaların açık bir şekilde izlenmesi ve ortaya konulması" (s.22) şeklinde izah edilmektedir. "Eğlence Kavramı" adlı ikinci alt başlıkta, eğlence sözcüğünün ve eğlenceyle ilgili diğer sözcüklerin anlamları önce sözlük ve ansiklopedi gibi genel kaynaklardaki ilgili maddelerin sıralanması yoluyla verilmekte, sonra konuyla ilgili başka kaynaklardaki bilgilerden de alıntılamalar yapılarak detaylı bir incelemeye gidilmektedir. "Cumhuriyet Dönemi Türk Halk Eğlenceleri ile İlgili Çalışmalar" adlı üçüncü alt başlıkta ise, bu çalışmaların daha çok derleme nitelikli olduğu ifade edilerek, bazıları hakkında bibliyografik künyeleriyle birlikte tanıtıcı ve açıklayıcı bilgiler verilmektedir. Yapılan ilk incelemelerde, yabancı eserlerden etkilenildiği bildirilmektedir. Ayrıca, eğlence üzerine K. Akça, P. N. Boratav, M. Karadağ, S. V. Örnek, N. Tan, Ö. Çobanoğlu ve D. Yıldırım'ın yaptıkları tasnif çalışmalarına da ayrıntılı bir biçimde değinilmektedir.

Türk Halk Eğlencelerinin Sınıflandırılması adını taşıyan I. Bölüm, sekiz alt başlığa ayrılmaktadır. Önce, konuyla ilgili "sınıflandırma denemelerinde, eğlence kaynakları ve vesileleri ile eğlence araçlarının birbirine karıştırıldığı" ve çoğunlukla "eğlence araçları ölçütünün esas alındığı" (s.45) belirtilerek, bu görüşü belirginleştiren bazı tasnif denemelerindeki örneklere yer verilmekte; sonra, detaylı bir inceleme metoduyla diğer kısımlara geçilmektedir. "Ritüel Kökenli Eğlenceler" adlı birinci alt başlıkta, yerel halk takvimine uyulduğu için tarihlerinin değişmediği belirli günlerde gerçekleştirilen etkinliklere işaret edilmekte, eski dönemlerdeki bolluk-bereket törenlerine çeşitli göndermeler yapılmakta; nevruz, hıdrellez, yumurta bayramı, tavuk gecesi, saya gezmesi, yılbaşı karşılaması ve bahar bayramı gibi isimlerle düzenlenen otuz çeşit eğlenceden bahsedilmektedir. "Dinî Günler ve Bayramlarla İlgili Eğlenceler" adlı ikinci alt başlıkta Ramazan ayı, Ramazan bayramı, Kurban bayramı ve kandiller gibi İslamiyet'in getirdiği kültürel eğlencelerden söz edilmektedir. "Geçiş Dönemleriyle İlgili Eğlenceler" adlı üçüncü alt başlıkta doğum, sünnet, askere veya hacca gidiş-dönüş ile evlilik gibi Türk sosyokültürel yaşamındaki önemli olgular vesilesiyle yapılan eğlencelere dikkat çekilmektedir. "Mevsimlik Toplantı ve Eğlenceler" adlı dördüncü alt başlık, yapısal özelliklerindeki ayrılıklardan dolayı iki gruba ayrılmıştır. "Kış Toplantıları ve Eğlenceleri" başlıklı ilk grupta sıra

gecesi, helva sohbetleri, yaren meclisleri, gün, ziyafet ve davetler; "Diğer Mevsimlerdeki Gezinti, Toplantı ve Eğlenceler" başlıklı ikinci grupta ise, mesire gibi doğal açık hava mekanlarında düzenlenen eğlence ve piknikler anlatılmaktadır. "Yöresel Şenlik, Festival ve Panayırlar" adlı beşinci alt başlıkta, toplumsal statü ve hiyerarşik düzende ters dönmüş bir dünya ile temsil edilen, büyük hacimlilik ve aşırılığa neden olan, kalıplaşmış unsurlar dolayısıyla geleneksel belleği güçlendiren ve bilgi akışını sağlayan, sosyal dokuyu yaratan ve güçlendiren her türlü çeşitlemenin yer aldığı, belirli bir yerleşim merkezine özgü yani o yöre ile özdeşleşmiş etkinliklerden bahsedilmektedir. "Resmî Günler ve Bayramlarla İlgili Eğlenceler" adlı altıncı alt başlıkta ulusal bayramlar, kurtuluş, fetih, zafer ve şehitleri anma günleri ile yerel nitelikli kutlamalarda yapılan saygı töreni, geçiş merasimi, bilimsel toplantı, sergi, konser, balo, fener alayı, havayî fişek gösterisi ve top atışı gibi eğlence unsurlarından söz edilmektedir. "Kent Yaşamı Kökenli Eğlenceler" adlı yedinci alt başlıkta, yazarın "kentli insanın eğlence dünyasının araştırılmasının, Türk halkbilimi sahasındaki yeni açılımlardan birini oluşturacak nitelik taşıdığını" (s.64) vurguladığı ifadeler dikkat çekicidir. Özellikle büyük şehirlerdeki Lunapark, Disneyland gibi eğlence merkezleri; futbol, basketbol, yüzme, tenis gibi sporların yapılabileceği mekanlar; doğum günü, anneler günü, evlilik yıldönümü gibi özel yaşamla ilgili kutlamalar; doğuda çekilen filmler sayesinde sıra gecesi ve otantik Türk halk mutfağı ile tanışma gibi batılılaşma adına uzaklaşılan geleneksel yapıya dönüş; İstanbul'da Laila, Cafe de Paris, Park Şamdan gibi belirli bir kesimin tercih ettiği eğlence mekanları; mezuniyet balosu, bahar şenliği, pilav-kuru fasulye günü gibi eğitim kurumlarına has etkinlikler; Ankara'daki yabancı ülke büyükelçiliklerinin düzenlediği resmî nitelikli gün ve geceler; otel, tatil köyü gibi turistik mekanlardaki animasyon ve şovlar ile yerel kişi ve kurumların tanıtım amaçlı yaptıkları faaliyetlerden örnekler verilmektedir. "Diğer Eğlenceler" adlı sekizinci alt başlıkta ise güreş müsabakaları, spor karşılaşmaları, boğa güreşleri, horoz dövüşleri ve at yarışları gibi eğlence maksatlı yarışmalar anlatılmaktadır.

Türk Halk Eğlencelerinin Yapısı adını taşıyan II. Bölüm, dört alt başlığa ayrılmaktadır. "Adlandırma" adlı ilk alt başlıkta yemek, mekan, inanç gibi olguların Türk halk eğlencelerinin isimlendirilmesi konusunda belirleyici olduğu; yöresel adlandırmalar ağırlıkta olmasına rağmen, son dönemin bilhassa kent kökenli eğlencelerinde çoğu Avrupa ülkelerine ait yabancı isimlere de rastlanıldığı; bunun yanı sıra, eskiden kalma Arap-Fars adlarının da kullanılmaya devam ettiği bildirilmektedir. "Zaman ve Süre" adlı ikinci alt başlık, takvim ve anımsayı esas alan ortamlara göre iki gruba ayrılmaktadır. "Zamanı ve Süreleri Belirli Olan Eğlenceler" başlıklı ilk grupta ritüel kökenli eğlenceler, resmî gün ve bayramlar, dinî gün ve bayramlar, kent yaşamı kapsamındaki kutlamalar ile yöresel festival ve panayırlar; "Zamanı ve Süreleri Belirsiz Eğlenceler" başlıklı ikici grupta ise, kırsal eğlencelerdeki köy seyirlik oyunları ile televizyon ve internet dünyasındaki gelişmelere dayalı küresel eğlenceler anlatılmaktadır. "Mekan" adlı üçüncü alt başlıkta cinsiyet, yaş, statü, meslek gibi faktörlerin yanı sıra sözlü kültür geleneği, sanayileşme, küreselleşme ve turizm gibi unsurların da belirleyici olduğu mekanlar iki gruba ayrılmaktadır. "Kapalı Eğlence Mekanları" başlıklı birinci grup, sözlü kültür ve geleneksel yaşamı simgeleyen köy odası, kahvehane, zengin konakları,

hayatlı evler, yaren evleri; kent yaşamını simgeleyen büyük şehirler ve turizm merkezlerindeki eğlence mekanları, özellikle İstanbul'daki yazlık ve kışlık diskolar; sosyokültürel yaşamın geçtiği meyhane, hamam, medrese, cami gibi kamusal yerlerden meydana gelmektedir. "Açık Eğlence Mekanları" başlıklı ikinci grup ise, Türk eğlencelerinde en çok tercih edilen yerler olarak gösterilmektedir. Sözlü kültürün ve dolayısıyla geleneksel yaşamın etkisindeki köy meydanı, avlu, sokak arası, bahçe, kır ve piknik yeri; kent yaşamının içinde özellikle Osmanlı dönemindeki eski İstanbul'un Küçüksu, Göksu, Çubuklu gibi mesire yerleri; günümüzde stadyum, park, açık hava konser salonu, turistik yerlerdeki tatil köyleri ile otellerin havuz başı gibi açık mekanlardan örnekler verilmektedir. "Eğlence" adlı dördüncü ve son alt başlık ise, on yedi gruba ayrılarak incelenmektedir. "Hazırlık" başlıklı ilk grupta, eğlence öncesi yazılı ya da geleneksel bir program dahilinde, farklı uzunluk ve yoğunlukta, cinsiyet, yaş, meslek, statü, din gibi çeşitli ölçütlere göre bir organizasyon komitesi tarafından veya yaşlılık, ustalık gibi değerlere sahip kişilerce yapılan işlerden bahsedilmektedir. "Kurallar" başlıklı ikinci grupta, Türk eğlencelerinde sürekliliği sağlayan etmenlerden biri olduğu belirtilen kuralların "eğlencenin kuruluşu ile ilgili" ve "eğlencenin işleyişi ile ilgili" olmak üzere iki şekilde incelendiği görülmektedir. "Katılımcılar" başlıklı üçüncü grupta, eğlencelerin çoğunun toplu katılımla gerçekleştirildiğinden; düzenleyen, hizmet eden ve davetli gibi çeşitli katılımcı rollerinin bulunduğundan; aktif ya da pasif katılımcıların varlığından; katılımcılığı belirleyen yaş, cinsiyet, meslek gibi unsurlardan söz edilmektedir. "Başlangıç Kalıbı" başlıklı dördüncü grupta, eğlencelerde kamusal ilgiyi çekmeye yönelik ses, görüntü, hareket, vb. renkli ve etkili faktörler eşliğinde yapılan gizli veya açık açılış törenleri anlatılmaktadır. "Sohbet" başlıklı beşinci grupta, hem bilgi aktarımının hem de sözel yaratı ve zeka yarışmalarının yapıldığı, insanları birleştirici nitelik taşıyan sohbet ortamlarının, bugünkü televizyon ve internet kültürünün getirdiği küreselleşmeden olumsuz yönde etkilendiği dile getirilmektedir. "Halk Edebiyatı Ürünleri" başlıklı altıncı grup, kendi içerisinde sekiz dala ayrılmaktadır. "Masallar", "halk hikâyeleri", "fıkralar", "bilmeceler", "tekerlemeler", "maniler" ve "türküler" adı altında sözlü edebiyatın belli başlı ürünlerinden örnekler verilmekte; bunların eğlence amacıyla yapılan toplantılarda okunduğundan bahsedilmektedir. "Yiyecek ve İçecek" başlıklı yedinci grupta, Türk eğlencelerinde yemeğin öneminden, ziyafet verme âdetinden, et ve hamur işi yemeklere dayalı mutfak kültürümüzden, Türkler'in yaşamlarındaki hemen her değişikliği yemekli törenlerle kutladıklarından, alkollü ve alkolsüz içkilerden, içki meclisleri ve meyhanelerden, bugün eğlence mekanlarının aynı zamanda içkili restoran, bar veya birahaneleriyle meşhur oluşundan ve yemek pişirme araçlarının neden olduğu farklı eğlence ortamlarından söz edilmektedir. Örneklerin eski Türk kültüründen Osmanlı ve günümüz kültürüne dek uzanan geniş bir yelpaze içerisinde verilmesi, konunun sürekliliği yönünden hayli etkileyicidir. Mesela, Eski Türk Edebiyatı alanındaki Sâkî-nâme ve İşret-nâme yazma geleneğine değinilerek, bu eserlerde geçen "bezm", "sâkî", "mutrib", "mey", "işret", "kulkul", "humâr", "mest", "cür'a", "selâse-i gassâle", "şarâb" gibi içkiyle ilgili terimlerin, içki meclislerinde yenilen yemeklerin, çalınan musikî aletlerinin veya yine Eski Türk Edebiyatı'nın bir başka ürünü olan "Kahve-nâme"lerde geçen kahve-şarap rekabetinin anlatıldığı beyitlerden yapılan alıntıla-

maların, Osmanlı eğlence geleneğinin Cumhuriyet dönemi eğlencelerinin alt yapısını oluşturduğu görüşünü destekleyecek mahiyette seçildiği anlaşılmaktadır. "Oyunlar" başlıklı sekizinci grupta, oyun kavramı ve oyunla ilgili diğer sözcükler üzerinde durulmakta, bir etkinlik olarak oyunun ne gibi işlevleri olduğu anlatılmaktadır. Yazar, Türk eğlence sistemi içindeki oyunların sınıflandırılışını hem kendi doktora tezinden, hem de ilgili diğer kaynaklardan yaptığı alıntılarla detaylı bir şekilde değerlendirdikten sonra, bu alt başlığı da "dramatik oyunlar", "dramatik olmayan oyunlar" ve "elektronik oyunlar" olmak üzere üç dala ayırarak incelemektedir. "Müzik" başlıklı dokuzuncu grupta, müziğin yaratılma ve icra bağlamlarının eğlence sistemindeki yerinden, günümüzün önemli eğlence sektörlerinden birinin müzik olduğundan, sayısız müzik türünün varlığından, ses kayıt teknolojisinde taş plaktan kaset ve CD'lere geçildiğinden söz edilmektedir. "Dans" başlıklı onuncu grupta, ritüel kökenli eğlencelerde yapılan danslardan bugünkü danslı toplantılara, halk danslarından rock ve caz konserleri eşliğindeki toplu danslara varıncaya kadar çok geniş bir perspektif söz konusudur. "Giyim, Kuşam, Süslenme" başlıklı on birinci grupta, sosyokültürel ortamın gösterge sistemlerinden biri olarak giyimin, içinde barındırdığı giysi türü, kumaş rengi, biçimi ve cinsi gibi unsurlarla yarattığı farklı anlam dünyası üzerinde durulmakta; tören, eğlence ve özel günlerdeki giysi ve aksesuar seçiminin önemi, bağımsız bir alan olarak modanın öne çıkışı ve eğlence dünyasındaki rolü vurgulanmaktadır. "Koku" başlıklı on ikinci grupta, eğlencelere yeni ve güzel elbiselerle gitme fikrinin beraberinde esans, kolonya, parfüm gibi kokuları sürme alışkanlığını da getirdiğinden ve bu durumun hızlı bir tüketime neden olduğundan; giyimde, mekanda ve yemekteki koku faktörünün yanı sıra, kimi yiyecek ve içeceklerde de kokulu katkı maddelerinin bulunduğundan bahsedilmektedir. "Gezinti" başlıklı on üçüncü grupta, "gezmek" eyleminin eğlence ile ne gibi bir ilgisi olduğu anlatılarak, doğa-eğlence-dinlence üçgeninde yapılan gezintilerin kırsal ve kentsel alanlardaki farklı uygulamalarına değinilmektedir. "İnançlar" başlıklı on dördüncü grupta, eğlence kavramını belirleyen temel unsurlardan birinin de inançlar olduğu, bazı ritüel kaynaklı eğlencelerde İslamiyet öncesi Türk inanç sistemine ait motiflerin bulunduğu, geleneksel tiyatro, sözel edebiyat ve müzik gibi alanlarda İslamî inançlara rastlandığı, bugünkü eğlence dünyasında ise çağdaş ritüellerin geçerli olduğu ifade edilmektedir. "Hediye ve Ödüller" başlıklı on beşinci grupta, sosyokültürel birlikteliğin kurulması ve sürekliliği açısından hem kırsal kesimde hem de kent yaşamında yapılan eğlencelerin hediye ve ödülü de beraberinde getirdiğinden söz edilmektedir. "Erotik Öğeler" başlıklı on altıncı grupta, Türk eğlencelerinde bu öğelerin konumu, ritüel kökenli eğlencelerden eğlence sofralarındaki tatlı isimlerine ve halk hikâyelerindeki bazı motiflere kadar hemen her eğlence sisteminde gizli işlevsel öğelerden biri oldukları dile getirilmektedir. "Bitiş Kalıbı" başlıklı on yedinci grupta ise, eğlence unsurlarının en üst noktada olduğu bir sırada yapılan, bireysel yaratıcılık ile ifade gücüne dayanan, izleyiciye verilen iletilerle eğlencenin bittiğini vurgulayan kapanış uygulamalarından bahsedilmektedir.

Türk Halk Eğlencelerinin İşlevleri adını taşıyan III. Bölüm, dört alt başlığa ayrılmaktadır. Yazar, tıpkı eğlenceler üzerine olmadığı gibi, eğlencelerin işlevleri üzerine de derli toplu bir incelemeye rastlanılmadığını bildirmektedir. Konuyla ilgili bir kısım öznel nitelikli olan pek çok değerlendirmeye kitabında

yer vermekte, sonunda da kendi yaptığı ve bir deneme niteliği taşıdığını söylediği tasnifi okuyucuya sunmaktadır. Buna göre, eğlencelerin açık veya gizli sayısız işlevleri bulunmaktadır. "Ekonomik İşlev" adlı ilk alt başlıkta M. And, M. Arslan ve B. Stoeltje'nin görüşlerine yer verilerek, eğlencelerin harcama ve savurganlık gibi unsurları da beraberinde getirdiği vurgulanmaktadır. "Siyasal İşlev" adlı ikinci alt başlıkta B. Toelken, İ. Kafesoğlu, A. Çay ve Z. Gökalp'ın fikirlerine yer verilerek, eğlencenin toplum yapısına birleştiricilik ve dayanışmayı getirdiği gibi, bazen ayrımcılığa da neden olduğu belirtilmektedir. "Sosyal ve Psikolojik İşlev" adlı üçüncü alt başlıkta Ş. Elçin, J. MacAloon, J. L. Freedman vd. ile M. Tezcan'ın düşüncelerine yer verilerek, kültürün aynası olan eğlencelerin insanı eğittiği ve belirli bir topluma ait olma duygusunu kazandırdığı anlatılmaktadır. "Kültürel İşlev" adlı dördüncü alt başlıkta ise B. Tolan, R. Schechner, H. Konyar ve Ö. Oğuz'un değerlendirmelerine yer verilerek, sözlü edebiyat ürünleri, yeme-içme geleneği ve inanç sistemi gibi bazı olguların tanınması, benimsenmesi ve uygulanmasının eğlenceye kültürel bir işlev kazandırdığı üzerinde durulmaktadır.

Sonuç kısmında, yapısal ve işlevsel özellikleriyle bir bütün halinde anlatılmaya çalışılan Türk eğlenceleri hakkında genel bir değerlendirme yapılarak bazı hükümlere varılmaktadır. İncelenen konulardan büyük bir çoğunluğu için müstakil araştırmalar yapılması gerektiği ifade edilmekte; bayramlardan festivallere, şenliklerden balolara, televizyonlardaki eğlence programlarından internetteki eğlencelere, mesire yerlerinden parklara kadar pek çok konunun, "bu bağlamda Türk kültür bilimcilerini beklediği" (s.347) dile getirilmektedir.

Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü adlı bu kitap, yazarın deyişiyle "Türk halk eğlenceleri konusunda bir başlangıç niteliği taşıması" (s.347) ile birlikte; eğlenceleri yapısalcı çözümleme, gösterimci ve fonksiyonalist yaklaşım ve teoriler eşliğinde, geçmişten ve günümüzden seçilen geniş bir örneklem alanı içerisinde, köy ve kent düzeyinde bir çeşit tür monografisi halinde bütün olarak ele alışıyla da dikkati çekmektedir. Eser, Türk halkbilimi dünyasına getireceği muhtemel katkıların yanı sıra -yazının başında da ifade edildiği gibi- edebiyat, tarih, sosyoloji, ekonomi gibi farklı alanlarda yapılacak disiplinler arası kültür araştırmaları için de oldukça önem taşımaktadır. Örneğin Türk Edebiyatı'nın altı yüz yıllık uzun bir dönemine damgasına vuran Divan Edebiyatı'ndaki eğlence anlayışı ile helva sohbetleri, sıra sohbeti, Çerağan meclisleri gibi şiire yansıyan eğlencelere dair herhangi bir tematik incelemede, kitabın özellikle Giriş ve I. Bölümündeki değerlendirme ve saptamalar, Divan metinlerinden elde edilen malzemeyi destekleyici yönde beytin arka plânına yerleştirilecek kuramsal bilginin yeterliliği ve tasnifi açısından, Osmanlı kültür tarihini şiir merkezli yaklaşımlarla "açık" okumaya dayalı eski edebiyat çalışmalarında yararlanılabilecek başvuru kaynaklarından biri olarak gözükmektedir.

NOTLAR

1 Raymond WILLIAMS, Kültür (Çeviren:Suavi AYDIN). Ankara, İmge Yayınları, 1993, s. 13.